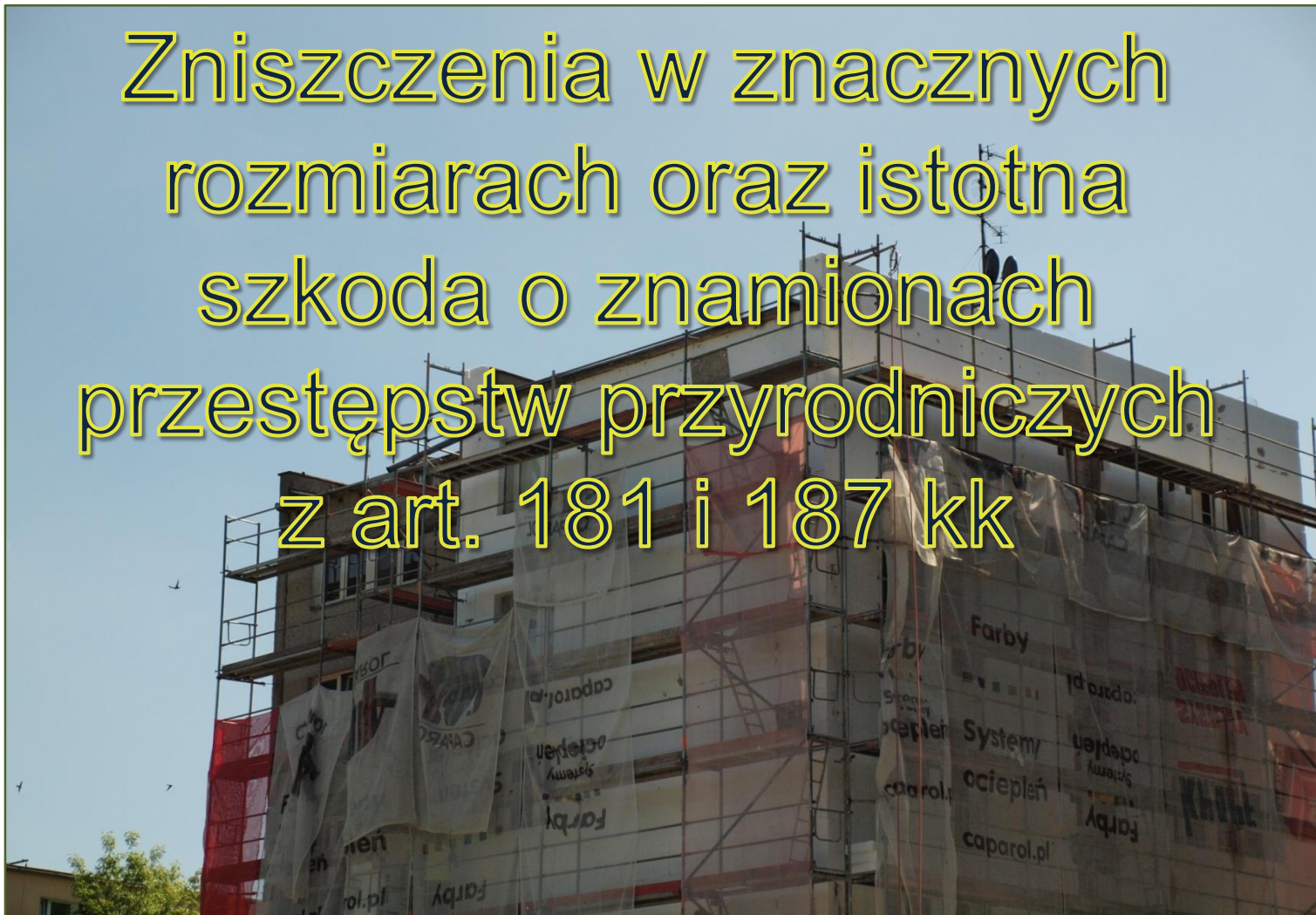

Zniszczenia w znacznych rozmiarach oraz istotna szkoda o znamionach przestępstw przyrodniczych z art. 181 i 187 kk

Anna Stypik

Fot. M. Siedlecki

Wydział Ocen Oddziaływania na Środowisko i Naprawy
Szkód w Środowisku

Zespół ds. Naprawy Szkód w Środowisku

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Rodzaje odpowiedzialności w ochronie środowiska

- **Odpowiedzialność karna:**
 - **Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia**
 - **Kodeks karny**
- **Odpowiedzialność administracyjna:**
 - **Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie**

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1950 z późn. zm.).

Rozdział XXII poświęcony przestępstwom przeciwko środowisku (art. 181-188)

Powodowanie zniszczeń w przyrodzie

Art. 181. § 1. Kto powoduje zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Kto, wbrew przepisom obowiązującym na terenie objętym ochroną, niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta powodując istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto niezależnie od miejsca czynu niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta pozostające pod ochroną gatunkową powodując istotną szkodę.

§ 4. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 5. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 2 lub 3 działa nieumyślnie, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art. 181 § 1 kk reguluje przestępstwo powodowania zniszczeń w świecie roślinnym lub zwierzęcym. **Przyjmuje się, że zniszczenie polega na takim uszkodzeniu, przy którym przywrócenie stanu poprzedniego nie jest w ogóle możliwe.**

Zniszczenie musi być znacznym rozmiarów. Określenie „znaczne rozmiary” nie jest „wyliczone” jest nieprecyzyjne, trudne do określenia.

Art. 181 § 2 kk mówi o zniszczeniu lub uszkodzeniu roślin lub zwierząt na terenie objętym ochroną, a więc np. na terenie parku narodowego, parku krajobrazowego czy rezerwatu przyrody.

Art. 181§3 kk wskazuje, że bez względu na miejsce czynu przestępstwa, przestępstwem jest niszczenie albo uszkodzanie roślin lub zwierząt pozostających pod ochroną gatunkową i spowodowanie przez to istotnej szkody.

Przestępstwa z art. 181 mogą być popełnione także nieumyślnie.

Niszczenie lub uszkodzanie chronionych terenów lub obiektów

Art. 187. § 1. Kto niszczy, poważnie uszkodza lub istotnie zmniejsza **wartość przyrodniczą** prawnie chronionego terenu lub obiektu, **powodując istotną szkodę**, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Statystyka za 2017 rok

Art. 181 zniszczenia w świecie roślinnym i zwierzęcym

postępowania wszczęte 106
przestępstwa stwierdzone 19
przestępstwa wykryte 5
wskaźnik wykrycia 26,3 %

Art.. 187 zniszczenie wartości przyrodniczej chronionego terenu

postępowania wszczęte 28
przestępstwa stwierdzone 8
przestępstwa wykryte 1
wskaźnik wykrycia 12,5 %

statystyka.policja.pl

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Znacząca, istotna szkoda
Wartość przyrodnicza
Stan początkowy, inwentaryzacja
Biegły, ekspertyza
Liczenie, ważenie, mierzenie
Odniesienie do innych elementów
„Przewidywanie” przyszłość
Zdolności regeneracyjne
Brak „wyceny” elementów przyrodniczych.

Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2019 r., poz. 1862)

Fot. M. Puchalski

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Przepisy ustawy stosuje się do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku:

- 1) spowodowanych przez **działalność podmiotu korzystającego ze środowiska stwarzającą ryzyko szkody w środowisku** (w ustawie znajduje się zamknięty katalog działalności stwarzających ryzyko);
- 2) spowodowanych przez inną działalność niż ta, o której mowa w pkt. 1 **podmiotu korzystającego ze środowiska**, jeżeli dotyczą **gatunków chronionych lub chronionych siedlisk przyrodniczych** oraz wystąpiły **z winy** podmiotu korzystającego ze środowiska.

ma zastosowanie tylko !!! w przypadkach ściśle określonych w jej przepisach – ustawa nie zastępuje istniejącego już systemu prawnego lecz go wzbogaca, w odniesieniu do odpowiedzialności za kilka rodzajów szkód, do których doszło w warunkach tą ustawą przewidzianych.

„Narzędzia” do realizacji zapisów ustawy szkodowej

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 lipca 2019 r.
 - w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 1383).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r.
 - w sprawie rodzajów działań naprawczych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1396).

Bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku

Szkoda w środowisku

Fot. M. Siedlecki

**Bezpośrednie zagrożenie
szkodą w środowisku**

**wysokie prawdopodobieństwo
wystąpienia szkody w środowisku
w dającej przewidzieć się
przyszłości**

Szkoda w środowisku

**negatywna mierzalna zmiana stanu lub
funkcji elementów przyrodniczych,
oceniana w stosunku do stanu
początkowego, która została
spowodowana bezpośrednio lub
pośrednio przez działalność prowadzoną
przez podmiot korzystający ze
środowiska w:**

**gatunkach chronionych;
chronionych siedliskach przyrodniczych;
powierzchni ziemi;
wodach.**

Szkoda w środowisku

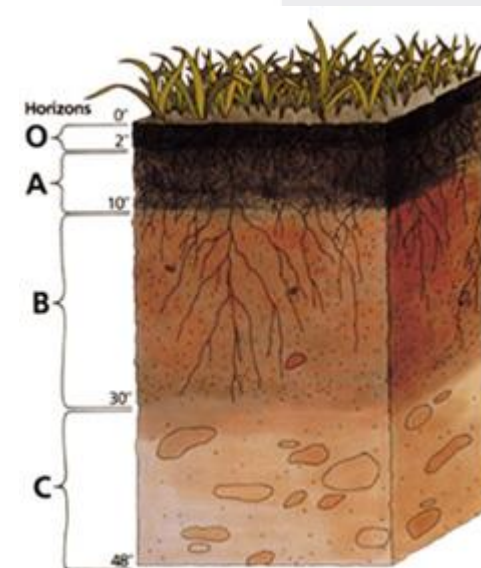
Fot. Zasoby RDOŚ

Fot. R. Lenarczyk

Fot. Zasoby RDOŚ

<https://pl.wikipedia.org>

- Szkoda

w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych, to zmiana mającą **znaczący** negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony tych gatunków lub siedlisk przyrodniczych,

z tym że szkoda w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach **przyrodniczych nie obejmuje uprzednio zidentyfikowanego negatywnego wpływu**, wynikającego z działania podmiotu korzystającego ze środowiska zgodnie z:

– **decyzją**, o której mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody lub – **decyzją**, o której mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub – **zatwierdzonym planem urządzenia lasu**, dla którego przeprowadzono strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko, o której mowa w art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r. poz. 2081 oraz z 2019 r. poz. 630, 1501 i 1589), lub – **decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach**, o której mowa w art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, lub – **postanowieniami**, o których mowa w art. 90 ust. 1 i art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Szkoda

w **wodach**, mającą znaczący negatywny wpływ na potencjał ekologiczny, stan ekologiczny, chemiczny lub ilościowy wód lub stan środowiska wód morskich w obszarach morskich (...);

w **powierzchni ziemi**, przez co rozumie się zanieczyszczenie gleby lub ziemi, w tym w szczególności zanieczyszczenie mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi.

Fot. zasoby RDOS

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Fot. zasoby RDOŚ Mlecznik nadmorski

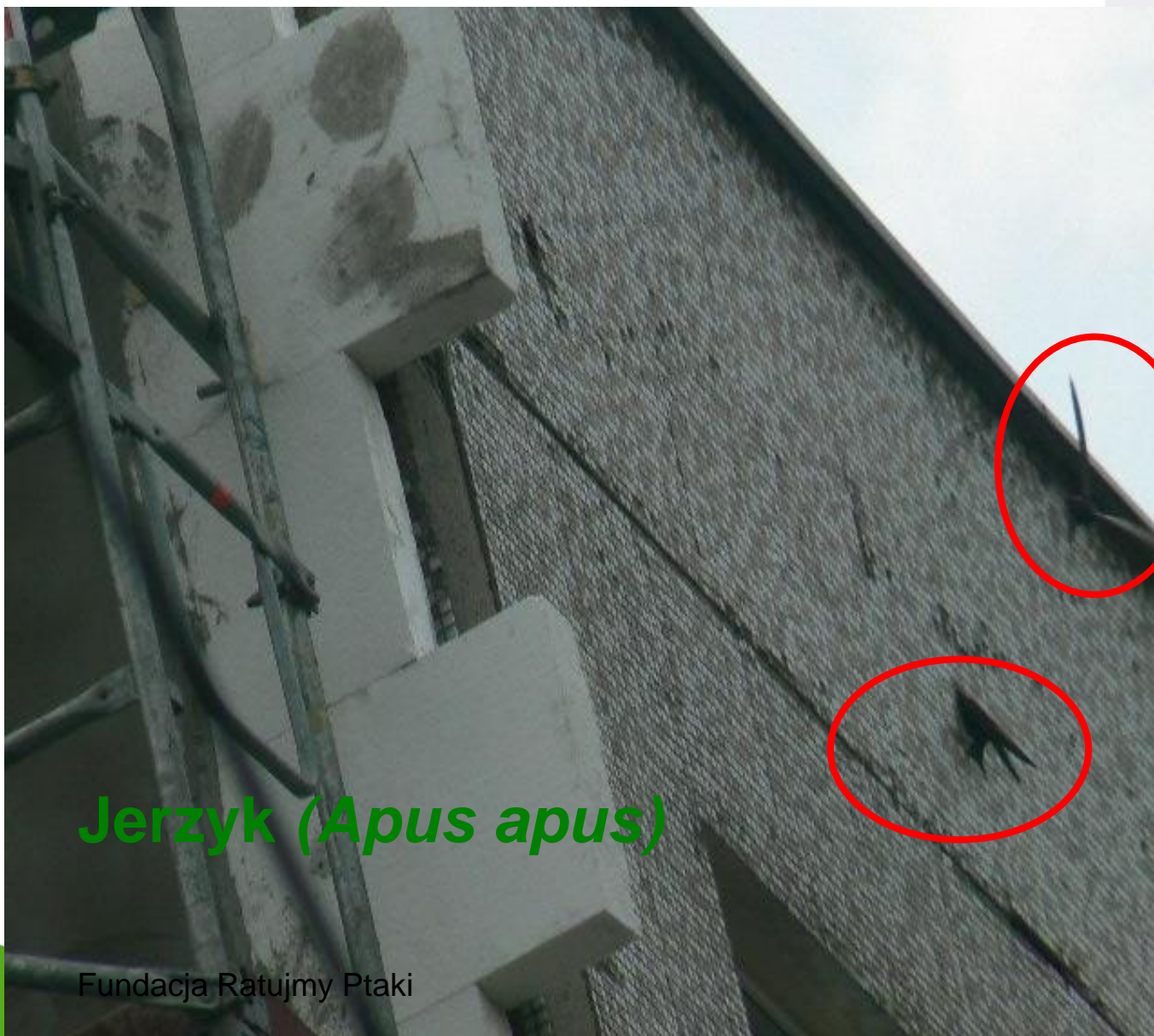

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Jerzyk (*Apus apus*)

Fundacja Ratujmy Ptaki

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Procedura administracyjna

„Zanieczyszczający płaci”

**Bezpośrednie zagrożenie
szkodą w środowisku**

Działania zapobiegawcze
(art. 9 ustawy szkodowej)

Szkoda w środowisku

Działania ograniczające
szkodę w środowisku
i pierwsze działania naprawcze
(art. 9 ustawy szkodowej)

Zgłoszenie do RDOŚ i WIOŚ
(art. 11 ustawy szkodowej)

Uzgodnienie działań naprawczych
na wniosek podmiotu
przez RDOŚ
w drodze decyzji
art. 13 ustawy szkodowej

**Zgłoszenie bezpośredniego zagrożenia
szkodą w środowisku lub szkody w środowisku**
(art. 24 ustawy szkodowej)

Wszczęcie postępowania
(art. 24 ustawy szkodowej)

Odmowa wszczęcia postępowania
(art. 24 ustawy szkodowej)

Wezwanie o złożenie wniosku o uzgodnienie
działań naprawczych
(art. 15 ustawy szkodowej)

Uzgodnienie działań naprawczych
na wniosek podmiotu
przez RDOŚ
w drodze decyzji
(art. 13 ustawy szkodowej)

Nałożenie obowiązku przeprowadzenia
działań naprawczych przez RDOŚ
w drodze decyzji
(art. 15 ustawy szkodowej)

**Zgłoszenie bezpośredniego zagrożenia
szkodą w środowisku lub szkody w środowisku
(art. 24a ustawy szkodowej - przypadek szczególny)**

Wszczęcie postępowania
(art. 24 ust. 5 ustawy szkodowej)

Zawieszenie postępowania do czasu usunięcia
odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich
składowania lub magazynowania

Podjęcie postępowania z urzędu w terminie 2 miesięcy od dnia
powzięcia informacji o usunięciu odpadów

Zgłoszenia i interwencje

**Zdarzenie
(zgłoszenie lub powzięcie informacji przez organ)**

Interwencja

PINB

wstrzymanie prac
na podstawie przepisów ustawy
Prawo Budowlane

Procedura administracyjna
RDOŚ
na podstawie przepisów:
ustawy szkodowej (art. 13, 15)
lub ustawy o ochronie przyrody (art. 37)

Straż miejska, Policja

wstrzymanie prac

Procedura na podstawie przepisów kk
lub kodeksu wykroczeń

Zdarzenie

(zgłoszenie lub powzięcie informacji przez organ)

Procedura administracyjna
RDOŚ

na podstawie przepisów:
ustawy szkodowej (art. 13, 15)
lub ustawy o ochronie przyrody (art. 37)

Uzgodnienie działań naprawczych na wniosek podmiotu
(art. 13 ustawy szkodowej)

Nałożenie obowiązku przeprowadzenia
działań naprawczych przez RDOŚ
(art. 15 ustawy szkodowej)

Przywrócenie środowiska do stanu poprzedniego
(art. 37 ustawy o ochronie przyrody)

Procedura na podstawie przepisów kk
lub kodeksu wykroczeń

Policja
Prokuratura

Przykłady zgłoszeń

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Zasypywanie zbiorników wodnych i obszarów podmokłych

Zasypywanie zbiorników wodnych i obszarów podmokłych

Zniszczenia siedlisk przyrodniczych

Zniszczenia w gatunkach chronionych

Docieplenia budynków w sezonie lęgowym

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania E

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Fot. M. Sołowiej

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMA

Budynki z tzw. “wielkiej płyty”

Fot. M. Siedlecki

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Fot. M. Siedlecki

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Fot. M. Siedlecki

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Zaakceptowany system
zarządzania
środowiskowego
PN-ISO 14001:2015

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie ma zastosowanie tylko wtedy, gdy są spełnione łącznie wszystkie wymagane przepisami tej ustawy przesłanki:

1. podmiot korzystający ze środowiska;
2. bezpośrednia lub pośrednia działalność gospodarcza podmiotu (w przypadku szkody w środowisku - w powierzchni ziemi i wodach działalności skatalogowana jako tzw. działalności stwarzająca ryzyko) – działanie na zasadzie ryzyka;
3. inna działalność podmiotu podmiotu korzystającego ze środowiska, w przypadku spowodowania szkody w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych (wina umyślna/nieumyślna);
4. spełniona jest ustawowa definicja szkody w środowisku

Przepisy karne w ustawie szkodowej

Art. 28. 1. Kto, będąc obowiązany na podstawie art. 9, nie podejmuje działań zapobiegawczych lub naprawczych, podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto, będąc obowiązany na podstawie art. 11, nie zgłasza do organu ochrony środowiska i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku

Art. 29. 1. Kto, będąc obowiązany do uzgodnienia z organem ochrony środowiska warunków przeprowadzenia działań naprawczych na podstawie art. 13 ust. 1, nie spełnia tego obowiązku albo prowadzi te działania wbrew uzgodnionym warunkom, podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto uniemożliwia prowadzenie działań zapobiegawczych lub naprawczych zgodnie z obowiązkami określonymi w art. 17 ust. 1 i 4.

3. Karze, o której mowa w ust. 1, podlega, kto będąc obowiązany na podstawie art. 19, nie informuje o zakończeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych.

4. Karze, o której mowa w ust. 1, podlega, kto nie prowadzi badań, pomiarów lub monitoringu, będąc do tego obowiązany decyzją wydaną na podstawie art. 20 ust. 1 lub nie zapewnia wykonania badań i pomiarów zgodnie z art. 20 ust. 4, lub nie przechowuje wyników badań w wymaganym okresie wbrew art. 20 ust. 2.

Art. 29a. Orzekanie w sprawach o czyny określone w art. 28 i art. 29 następuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia

Problemy

- Brak wstrzymywania prac, skutkujących zniszczeniami w środowisku, przez organy ścigania.
- Brak znajomości przepisów karnych ustawy o ochronie przyrody i ich zastosowania w kontekście kodeksu wykroczeń i kk.
- Brak podejmowania postępowań.
- Umarzanie spraw z powodu niskiej szkodliwości społecznej.
- Umarzanie spraw z powodu braku dowodów.
- Umarzanie spraw z powodu niewykrycia sprawcy.

Dziękuję za uwagę

https://pl.wikipedia.org/wiki/Jerzyk_zwyczajny